

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 174/03-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. augusta 2003 predbežne prerokoval sťažnosť F. P., bytom F., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 2 ods. 2, čl. 35 ods. 3, čl. 38 ods. 2, čl. 39 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 236/94, Krajským súdom v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 627/02, Krajským súdom v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 K 162/02, správcom konkurznej podstaty úpadcu KELIS KOVOPROJEKT ELI, s. r. o., Prešov JUDr. P. P., Okresným úradom práce v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5365/03/SPS-V a Národným úradom práce - Krajským úradom práce v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 1173/2003-OP, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť F. P. v časti, ktorou namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným úradom práce v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5365/03/SPS-V a Národným úradom práce – Krajským úradom práce v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 1173/2003-OP, o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

2. Sťažnosť F. P. vo zvyšnej časti o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júna 2003 doručená sťažnosť F. P., bytom F. (ďalej len „navrhovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 2 ods. 2, čl. 35 ods. 3, čl. 38 ods. 2, čl. 39 ods. 2, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom v Prešove (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 236/94, Krajským súdom v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 627/02, Krajským súdom v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 5 K 162/02, správcom konkurznej podstaty úpadcu KELIS KOVOPROJEKT ELI, s. r. o., Prešov JUDr. P. P., Okresným úradom práce v Prešove (ďalej aj „okresný úrad práce“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5365/03/SPS-V a Národným úradom práce - Krajským úradom práce v Prešove v konaní vedenom sp. zn. 1173/2003-OP.

Navrhovateľ v sťažnosti uviedol, že ústavný súd mu ešte 28. februára 2002 priznal porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. 14 C 236/94. Porušenie jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) s príslušným finančným zadosťučinením mu priznal rozhodnutím z 27. mája 2003 aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu.

V uvedenej veci podanej navrhovateľom okresnému súdu 29. decembra 1994 išlo o pracovnoprávny spor o zaplatenie náhrady mzdy. Okresný súd rozhodol vo veci v prospech navrhovateľa až 18. septembra 2002. Navrhovateľ v sťažnosti poukazuje na neprimerane dlhé obdobie od rozhodnutia ústavného súdu (28. februára 2002) do prijatia prvostupňového rozhodnutia okresného súdu v jeho veci. Keďže v rozsudku okresný súd chybné označil žalobcu, v dôsledku uvedeného vydal opravné uznesenie 4. novembra 2002. Žalovaná firma KELIS KOVOPROJEKT ELI, s. r. o., Prešov sa v ten istý deň proti rozsudku okresného súdu odvolala a dňa 27. novembra 2002 sa odvolala aj proti opravnému

uznesení. Navrhovateľ poukazuje na to, že od vyhlásenia rozsudku do vydania opravného uznesenia okresným súdom uplynul jeden mesiac a 16 dní.

Dňa 16. decembra 2002 Krajský súd v Košiciach vyhlásil konkurz na majetok úpadcu KELIS KOVOPROJEKT ELI, s. r. o., (ďalej len „úpadca“) pod sp. zn. 5 K 162/01. Podľa tvrdenia navrhovateľa okresný súd zámerne poslal súdny spis odvolaciemu súdu až 20. decembra 2002, teda až po vyhlásení konkurzu na majetok úpadcu. Krajský súd v Prešove vytýčil termín odvolacieho pojednávania na 15. apríl 2003. Hoci na pojednávaní sa nezúčastnil správca konkurznej podstaty úpadcu – žalovaného, krajský súd konanie prerušil s odôvodnením, že na majetok žalovaného bol vyhlásený konkurz a správca s pokračovaním v konaní nesúhlasí. Uznesenie o prerušení konania bolo vydané 23. apríla 2003 napriek tomu, ako tvrdí navrhovateľ, že list správcu konkurznej podstaty o nesúhlase s pokračovaním konania bol súdu doručený až 24. apríla 2003. Z jeho pohľadu je konanie krajského súdu protizákonné a protiústavné už tým, že sa riadi názorom správcu konkurznej podstaty.

Navrhovateľ ďalej poukázal na to, že 3. marca 2003 podal žiadosť o sprostredkovanie zamestnania na Okresnom úrade práce v Prešove. Tento úrad rozhodol 12. marca 2003, že mu nepriznáva podporu v nezamestnanosti. Na základe odvolania navrhovateľa 17. marca 2003 Národný úrad práce - Krajský úrad práce v Prešove vydal 19. mája 2003 rozhodnutie sp. zn. 1173/2003-OP, ktorým zrušil rozhodnutie okresného úradu práce z 12. marca 2003 a vec vrátil na nové prejednanie a rozhodnutie. Podľa navrhovateľa doba rozhodovania v trvaní dvoch mesiacov a 22 dní je neprimerane dlhá, z tohto dôvodu žije v právnej neistote.

Navrhovateľ žiada, aby ústavný súd

- priznal mu náhradu škody, ktorá mu vznikla nečinnosťou a diskrimináciou uvedených štátnych orgánov vo výške 1 722 870 Sk,
- vydal jasnú právnu a záväznú normu, ktorá bude prikazovať konanie v rámci ústavy a zákonnosti pre všetky spomínané súdy a úrady práce,

- upovedomil vládu a zaviazal ju prijať zákony, ktoré by chránili, a nie diskriminovali občanov Slovenskej republiky.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 35 ods. 3 ústavy občania majú právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 písm. b) ústavy zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní.

Podľa čl. 38 ods. 2 ústavy mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie.

Podľa čl. 39 ods. 2 ústavy každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie jeho základných životných podmienok.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Namietané porušenie základných práv navrhovateľa má podľa obsahu sťažnosti spočívať v konaní, resp. nečinnosti a „diskriminačnom“ postupe Okresného súdu v Prešove, Krajského súdu v Prešove, Krajského súdu v Košiciach, správcu konkurznej podstaty, Okresného úradu práce v Prešove a Národného úradu práce – Krajského úradu práce v Prešove.

V pracovnoprávnom spore o náhradu mzdy, ktorý prejednával Okresný súd v Prešove v konaní sp. zn. 14 C 236/94 už od 29. decembra 1994, navrhovateľ žaloval troch odporcov – právnych nástupcov zamestnávateľa, u ktorého bol pôvodne zamestnaný, za to, že po jeho zániku (v dôsledku rozdelenia a následnej privatizácie) mu ani jeden z nich neprideluje prácu a nevypláca mzdu podľa pracovnej zmluvy, ktorou bol založený jeho pracovný pomer k právnemu predchodcovi odporcov, aj napriek tomu, že tento pracovný pomer naďalej trvá, keďže nebol platne ukončený a práva, a povinnosti z neho vyplývajúce prešli na právnych nástupcov zamestnávateľa.

Porušenie základného práva navrhovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48. ods. 2 ústavy v tomto konaní už bolo predmetom konania o sťažnosti na ústavnom súde, ktorý nálezom z 28. februára 2002 rozhodol o tom, že „Okresný súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 236/94 p o r u š i l základné právo F. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“.

Keďže navrhovateľ sa so svojím problémom nerozhodnutej veci obrátil ešte 27. novembra 2000 na Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „ESLP“), tento súd 27. mája 2003 priznal v predmetnej veci porušenie jeho základného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Navrhovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu 3. júna 2003 namieta, že okresný súd ako prvostupňový súd rozhodol o veci až 18. septembra 2002. ESLP vyslovil porušenie navrhovateľovho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní trvajúcim 8 rokov a štyri mesiace. Ústavný súd v súčasnosti posudzuje, či nedošlo ku zbytočným prietáhom v časti konania trvajúcej približne 16 mesiacov, ktorá sa z veľkej väčšiny prekrýva so záverom obdobia posudzovaného ESLP. Ústavný súd pri posudzovaní tejto skutočnosti považuje za rozhodujúce, že v porovnaní s ESLP posudzoval kratšie obdobie porušovania práv navrhovateľa okresným súdom. Toto kratšie obdobie konania okresného súdu však posudzuje oveľa prísnejšie, lebo okresný súd už bol nálezom ústavného súdu č. k. III. ÚS 111/01-62 z 28. februára 2002 autoritatívne upozornený na porušovanie práva navrhovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov. Ďalší postup okresného súdu však už bol zjavne plynulý a smeroval ku meritórnemu rozhodnutiu. Vyplýva to z údajov, ktoré poskytol navrhovateľ. Okresný súd v dobe od rozhodnutia ústavného súdu č. k. III. ÚS 111/01-62 z 28. februára 2002 do 3. júna 2003, keď sa znova obrátil na ústavný súd, vykonal viacero úkonov (dokazovanie formou doplnenia znaleckého posudku A. G. z 3. júla 2002 za účelom presného vyčíslenia náhrady mzdy a ďalších nárokov navrhovateľa, ako náhrady za nevyplatenú dovolenku, úrokov z omeškania, pripustenie upresnenia návrhu žalobcu – navrhovateľa súdom, naposledy na pojednávaní 18. septembra 2002 prvostupňové meritórne rozhodnutie). Ústavný súd vzhľadom na uvedené nepovažuje

ani pri prísnejšom posudzovaní dobu od 28. februára 2002 do 3. júna 2003 za čas, v ktorom mohlo dôjsť ku zbytočným priesťahom v konaní všeobecných súdov znamenajúcim porušenie navrhovateľovho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Voči rozhodnutiu okresného súdu v prospech navrhovateľa podal žalovaný 4. novembra 2002 odvolanie a odvolanie podal 27. novembra 2002 aj voči opravnému uzneseniu k tomuto rozhodnutiu.

Podľa § 164 Občianskeho súdneho poriadku súd kedykoľvek aj bez návrhu opraví v rozsudku chyby v písaní a počítaní, ako aj iné zrejme nesprávnosti. O oprave vydá opravné uznesenie, ktoré doručí účastníkom. Pritom môže odložiť vykonateľnosť rozsudku na čas, kým opravné uznesenie nenadobudne právoplatnosť. Keďže Okresný súd v Prešove vo vydanom rozsudku v záhlaví chybne označil žalobcu, ako aj v odôvodnení nesprávne označil slová „konkludentná dohoda“, zákonným postupom vydal 4. novembra 2002 opravné uznesenie. Toto opravné uznesenie však z pohľadu právneho titulu pre podanie odvolania žalovaným voči pôvodnému rozsudku okresného súdu nemalo žiadny význam.

Navrhovateľ namietal, že okresný súd postúpil odvolanie krajskému súdu až 20. decembra, t. j. štyri dni po vyhlásení konkurzu na majetok žalovaného – úpadcu. Podľa § 210 Občianskeho súdneho poriadku má súd aj v tomto štádiu konania (po podaní odvolania účastníkom) povinnosť dbať o to, aby boli splnené podmienky konania. Najmä dbá na odstránenie väd odvolania, zabezpečí doručenie odvolania, ktoré smeruje proti rozsudku, ostatným účastníkom, obstará správy a listiny, ktorých sa odvolateľ dovoľáva, a nakoniec predloží vec odvolaciemu súdu so správou o predložení opravného prostriedku. Z tohto pohľadu ústavný súd neposudzoval obdobie od 4. novembra 2002, t. j. od podania odvolania žalovaným, do 20. decembra 2002, keď okresný súd postúpil odvolanie Krajskému súdu v Prešove, ako zbytočný priesťah v konaní sp. zn. 14 C 236/94.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 328/1991 zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) ak je dlžník v úpadku, možno na konkurznom súde začať za podmienok ustanovených týmto zákonom konkurzné konanie

alebo vyrovnacie konanie. Cieľom konkurzu alebo vyrovnania podľa odseku 2 citovaného ustanovenia je dosiahnuť pomerné uspokojenie veriteľov z dlžníkovho majetku.

Podľa § 13 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní ak súd zistí, že sú splnené podmienky vyhlásenia konkurzu, rozhodne o vyhlásení konkurzu uznesením, ktoré musí obsahovať odôvodnenie. Vzhľadom na to, že na strane žalovaného boli splnené podmienky úpadku, Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 5 K 162/02 zo 16. decembra 2002 vyhlásil konkurz na jeho majetok.

Krajský súd v Prešove uznesením z 23. apríla 2003 vyššie uvedené odvolacie konanie z dôvodu podaného odvolania žalovaným prerušil s odôvodnením, že bol vyhlásený konkurz na majetok žalovaného. Postup Krajského súdu v Prešove bol v súlade s § 14 ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a vyrovnaní, podľa ktorého súdne a iné konania podľa osobitného predpisu, ktoré sa začali pred vyhlásením konkurzu, sa prerušujú, ak sa týkajú majetku patriaceho do podstaty alebo ak sa týkajú nárokov, ktoré majú byť z podstaty uspokojené. Podľa § 14 ods. 5 citovaného zákona neprerušuje sa len konanie o výživnom maloletých detí, trestné konanie a colné konanie. Procesné úkony uskutočnené v čase od vyhlásenia konkurzu do vydania rozhodnutia o prerušení konania podľa odseku 1 písm. d) sú neúčinné.

Podľa § 13 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní môžu veritelia úpadcu prihlásiť v lehote 60 dní odo dňa vyhlásenia konkurzu všetky svoje nároky s uvedením ich výšky, právneho dôvodu vzniku a ich zabezpečenia s tým, že na nároky, ktoré nebudú prihlásené, sa nebude v konkurze brať zreteľ. Toto zákonné oprávnenie prihlásiť svoju pohľadávku (aj keď ešte nie na základe právoplatného rozhodnutia súdu) mal navrhovateľ aj po uplynutí tejto lehoty až do začatia prieskumného pojednávania v rámci predmetného konkurzu.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Ústavný súd vo veci sp. zn. I. ÚS 8/96 vyslovil: „Uplatňovanie zákona v súdnom konaní a postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv.“

Vzhľadom na všetky tieto skutočnosti je námietka porušenia vyššie uvedených práv navrhovateľa Okresným súdom v Prešove, Krajským súdom v Prešove a Krajským súdom v Košiciach zjavne neopodstatnená.

V časti, v ktorej sa navrhovateľ domáhal vyslovenia porušenia ústavných práv správcom konkurznej podstaty JUDr. P. P., treba sťažnosť považovať taktiež za zjavne neopodstatnenú. Správca konkurznej podstaty nemohol podľa navrhovateľom opísaného skutkového stavu zasiahnuť do jeho práv, ktorých porušenie namieta, lebo v konkurznom konaní nie je v pozícii účastníka konania, ale len osobou na konaní zúčastnenou. V postavení účastníka konania je správca len v prípade, ak ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o zbavení jeho funkcie, pričom mu patrí aj právo opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, ktorým bol zbavený funkcie správcu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. mája 2001 sp. zn. 7 Obo 109/2001). O veci navrhovateľa rozhodovali konkrétne všeobecné sudy, nie správca konkurznej podstaty. Preto medzi konaním tohto subjektu, ktorý navrhovateľ označil ako účastníka konania (odporcu) v štvrtom rade, a ním namietaným porušením práv v okolnostiach prípadu nie je podľa opisu navrhovateľa priama príčinná súvislosť, a teda jeho sťažnosť je zjavne neopodstatnená (I. ÚS 7/00).

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemôže vôbec dôjsť k porušeniu tých základných práv alebo slobôd, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Navrhovateľom opísaný postup orgánov verejnej moci nevybočil z rámca čl. 2 ods. 2 ústavy.

Podľa názoru ústavného súdu treba podanú sťažnosť v týchto častiach považovať za zjavne neopodstatnenú.

IV.

Navrhovateľ ďalej namietal, že k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy došlo v konaní Okresného úradu práce v Prešove sp. zn. 5365/03/SPS-V o priznanie podpory v nezamestnanosti a v odvolacom konaní Národného úradu práce – Krajského úradu práce v Prešove v uvedenej veci sp. zn. 1173/2003-OP. Navrhovateľovi sa vidí doba rozhodovania uvedených orgánov v trvaní dvoch mesiacov a 22 dní neprímerane dlhá.

Z vyššie citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o porušení základných práv alebo slobôd je daná iba subsidiárne v prípade, ak o tom nerozhoduje iný súd.

Zákonom č. 501/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2002 došlo k novelizácii § 244 Občianskeho súdneho poriadku v tom zmysle, že v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, pričom postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa názoru ústavného súdu treba považovať žalobu na nečinnosť orgánu verejnej správy za účinný právny prostriedok ochrany základného práva uvedeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorý má k dispozícii účastník konania priamo pred orgánom verejnej správy bez

potreby súčinnosti iného orgánu. Tento prostriedok však navrhovateľ nevyužil (ak je vôbec opodstatnený), ale obrátil sa priamo na ústavný súd.

Vzhľadom na to, že právomoc ústavného súdu na konanie o sťažnostiach je daná len vtedy, ak o ochrane základných práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd, a pretože v tomto prípade je daná právomoc všeobecných súdov, bolo potrebné návrh navrhovateľa v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami navrhovateľa na rozhodnutie ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. augusta 2003